

Мазарчук Валентина – студентка 1 курсу магістратури факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Наукові інтереси: сучасні інтерактивні технології навчання на уроках української мови.

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, старший викладач Ільчук В. В.

Ілона Хавруцька

РОЛЬ ПЕРЕДОВОГО ДОСВІДУ У ПРОФЕСІЙНОМУ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГА

Досвід учителя виникає не на пустому місці, він базується на теоретичних та практичних знаннях багатьох поколінь. Дослідження передового педагогічного досвіду є пошуком найбільш результативної та практично орієнтованої створеної педагогічної системи, яка спроможна вирішити конкретні завдання за певних умов. Проте ці уміння набувають значимості тільки тоді, коли вдається цілком систематизувати та описати їх.

Педагогічна майстерність – це комплекс умінь, знань та навичок, здобутих учителем у процесі практичної освітньої роботи. Педагогічний досвід можна схарактеризувати як різностороннє явище, що має зовнішні (тематика, певні автори, характеристика, обсяг тощо) і внутрішні (творчий внесок педагога у практичну реалізацію досвіду, рівень педагогічних умінь, знань і навичок, педагогічного усвідомлення, які зумовлюють способи впливу на учнів) аспекти.

Досвід без практики нереальний. Тільки педагогічна практика, ніби особлива діяльність, у процесі якої вчитель взаємодіє з унікальним суб'єктом – учнем – й у такий спосіб впливає на формування його особистості, удосконалюючи (а інколи – змінюючи) власні способи впливу (методи і форми

педагогічної діяльності), дає шанс втілити замислене. Педагогічна практика – безкінечний потужний процес, який продовжується стільки, скільки вчитель трудиться в школі [6, с. 303].

Передовий педагогічний досвід – освітня або організаційно-педагогічна дія, під час процесу якої застосовуються унікальні способи, прийоми, методи, засоби навчання та виховання, або нові системи навчання та виховання, або нові способи систематизації відомих форм, методів, прийомів і засобів, що забезпечує стійкі похвальні підсумки в практичному вирішенні назрілих педагогічних проблем. Передовий досвід – наслідок творчої праці освітян [2, с. 16].

Педагогічний досвід учителя є основою, на якій зростає його педагогічна довершеність. Одночасно він є і початком розвитку педагогічної науки. Це особливий пробний камінь під час дослідження, перевірки істинності теорій, концепцій, прогнозів тощо. Оцінка результатів експериментальної роботи, тобто спеціально організованого педагогічного досвіду, дає змогу довести істинність чи неправомірність теоретичного знання, перевірити оптимальність рішень, вірогідність прогнозів та ін. [8, с. 232].

Отримані під час навчання у закладах вищої освіти знання тільки у шкільній практиці формуються гнучкими й бездонними, оптимізуючи педагогічні дії освітянина. Під час педагогічної діяльності здобутий досвід тільки оновлюється та осмислюється, покладаючись на психолого-педагогічну науку. Пожвавлює також вивчення чужого досвіду порівняння його зі своїм.

Педагогічний досвід має виражатися в технології освітнього процесу, виявленні взаємозалежності його компонентів [7, с. 42].

Передовий педагогічний досвід – це жваве оволодіння та втілення вчителем у практичній діяльності принципів і засобів педагогіки з урахуванням певних умов, особливостей школярів, учнівського колективу та особистості педагога.

Насамперед досвід спрямований на розв'язання важливих проблем освітнього процесу школи, особливо на теперішньому етапі – застосування

комп'ютерної техніки у навчанні, створення правової культури учня, виховання підприємливості юної людини та ін. Для передового педагогічного досвіду властивою є новизна, яка виділяє його з маси позитивної діяльності освітян. Досвід можна вважати передовим тільки за умови, що він забезпечує високі результати освітньої діяльності вчителя, які мають бути не випадковими, а наслідком застосування продуманої системи навчання й виховання [1, с. 43].

Вагомою ознакою є стабільність. Це свідчить про те, що ефективність навчання має бути перевірена часом. Перспективність передового педагогічного досвіду робить висновок, що він «функціонує» й у практичній діяльності інших вчителів, його можна розповсюджувати та втілювати в життя.

Для передового педагога характерний науково-педагогічний спосіб мислення, який визначається можливістю:

- розглядати виховні явища в сукупності, взаємозв'язку та взаємозалежності;
- простежувати генезу впливу педагогічних взаємодій і впливів;
- зіставляти педагогічну дію з цілями й результатами навчання;
- охоплювати всі типи та способи мислення;
- аналізувати й синтезувати педагогічні явища, розрізняти педагогічну істину й помилки;
- відмовитися від усталених шаблонів і стереотипів, шукати та знаходити нові оцінки, узагальнення, підходи, дії;
- застосовувати нові ідеї в практичному та творчому пошуку;
- розвивати гнучкість і оперативність мислення;
- зіставляти тактичні й стратегічні дії [5, с. 80].

Характеристика педагогічного завдання та об'єкта дослідження. На цьому етапі визначають тему досвіду, аргументують її актуальність та створюють групу для його опанування.

Попереднє оволодіння досвіду визначає попереднє ознайомлення з об'єктом досвіду через відвідування навчальних занять, бесіди з педагогами, попереднє вивчення шкільної документації. З огляду на це, окреслюють ідеї передового досвіду, висвітлюють методи його вивчення.

Теоретична підготовка. Персонам, які вивчають передовий досвід, варто знати теоретичні та методичні положення з цієї проблеми, уже створені в педагогічній науці та практиці. Це дасть змогу визначити ступінь новизни досвіду, з'ясувати педагогічні умови, які забезпечують його результативність [3, с. 63].

У процесі вивчення передового педагогічного досвіду з'ясовують його авторів та технологію – комплекс методів педагогічної діяльності, які задовольняють очікуваний результат і формують педагогічну майстерність автора досвіду. Також важливо правильно визначити критерії передового педагогічного досвіду, які дозволять розглядати його не як випадкове явище, а як систему діяльності, а також умови формування досвіду, що допоможе зробити висновок про можливість його відтворювати. Потрібно визначитися і щодо засобів вивчення передового педагогічного досвіду, шляхів його розповсюдження.

У практиці утворилися такі форми й методи зображення передового досвіду:

- відкриті уроки й інші заняття;
- усні повідомлення результатів вивченого, узагальнення передового педагогічного досвіду у виступах учителів у школі, на нарадах, курсах, семінарах представників освіти;
- письмові повідомлення результатів вивченого, узагальнення передового педагогічного досвіду у формі методичних розробок, статей у газетах і журналах, видання брошур, монографій, збірників матеріалів конференцій і семінарів;

– наочно-демонстраційна популяризація передового педагогічного досвіду – організація виставок, спеціальні стенди при методкабінетах та ін. [4, с. 141].

Ефективність передового педагогічного досвіду створює співдіяння педагогічної науки та шкільної практики. Адже вона вберігає вчителів від можливих помилок у вивченні інших методів навчання та виховання.

Література

1. Бондарчук Г. П. Методичні рекомендації з виявлення, вивчення, узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду. Київ, 2010. 43 с.

2. Браславська О. В. Взаємозалежності та ієрархія компонентного складу професійного потенціалу педагога. *Педагогічна теорія і практика*. Київ, 2018. 16 с.

3. Вітвицька С. С. Аксіологічний підхід до виховання особистості майбутнього вчителя. *Креативна педагогіка*. Вінниця, 2015. 63 с.

4. Момот Л. Л. Передовий педагогічний досвід: теорія і практика. Київ : Радянська школа, 1990. 141 с.

5. Павлютенков Є. М., Крижко В. В. Організація методичної роботи. Харків : Основа, 2005. 80 с.

6. Сухомлинський В. О. Сто порад учителю. Київ: Радянська школа, 1988. 303 с.

7. Удовиченко І. В., Захарова І. О., Сударева Г. Ф. Вивчення, узагальнення, схвалення, поширення передового педагогічного досвіду. Суми, 2010. 42 с.

8. Шевнюк О. Л. Культурологічна освіта майбутнього вчителя: теорія і практика : монографія. Київ, 2003. 232 с.

Хавруцька Ілона – студентка 4 курсу факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Наукові інтереси: методи вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду.

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент Родюк Н. Ю.

Марія Черніцька

**ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ НА УРОКАХ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ ВЧИТЕЛЕМ-МЕТОДИСТОМ
НАТАЛЕЮ БОРИСЕНКО**

Метод – це сукупність операцій оволодіння певною сферою практичного чи теоретичного знання, тією чи іншою діяльністю; це спосіб організації процесу пізнання. За визначенням С. Сисоевої, «метод проєктів є однією з педагогічних технологій, яка відображає реалізацію особистісно орієнтованого підходу в освіті (саме педагогічною технологією, хоча в назві технології використовується слово «метод») і сприяє формуванню вміння адаптуватися до швидкозмінних умов життя людини постіндустріального суспільства» [2, с. 25].

Наталія Борисенко – учитель української мови та літератури, викладач-методист. Вона входить до топ-50 фіналістів GlobalTeacherPrizeUkraine 2020. Створила сайт, де публікує свої авторські розробки та вебінари. Також ініціювала відкриття YouTube-каналу під назвою «Прості уроки з Наталією Борисенко».

Вона активно використовує метод проєктів у своїй професійній діяльності та визначає проєкт як унікальну сукупність процесів, направлених на досягнення унікальних цілей та завдань для створення нової цінності. Цей метод – це певні технології, націлені на особистість, її самопізнання та самореалізацію. Над ним можна працювати за допомогою певної діяльності, гри, дискусії або різних психологічних аспектів [1].